

**PËR MIRATIMIN E UDHEZUESIT “ PER PROCEDURAT
PËR LËVIZJEN FIZIKE TË MATERIALEVE
RADIOAKTIVE, MALLRAVE DHE REAGIMIT NE RAST
INCIDENTI ME BURIME RADIOAKTIVE NË PIKAT
DOGANORE”**

Ne mbeshtetje te Ligjit 8025 “ Per Mbrojtjen nga Rrezatimet Jonizuese “ i ndryshuar nenit 9
pika 2 Komisioni për Mbrojtjen nga Rrezatimet ne mbledhjen

Nr 1526/2 Date 13.04.2012

VENDOSI:

1. Miratimin e udhezuesit “ Per procedurat për lëvizjen fizike të materialeve radioaktive, mallrave dhe reagimit ne rast incidenti me burime radioaktive në pikat doganore” sipas tekstit, te meposhtem
 2. Ngarkohen Ministria e Shëndetësisë dhe Komisioni i Mbrojtjes nga Rrezatimi për zbatimin e këtij vendimi.
- Ky udhezim hyn në fuqi menjehere

Miratohet
Kryetari i Komisionit të Mbrojtjes nga Rrezatimet
Ministër i Shëndetësisë
Petrit VASILI

Sekretari
Rustem PACI

UDHEZUES PER PROCEDURAT PËR LËVIZJEN FIZIKE
TË MATERIALEVE RADIOAKTIVE, MALLRAVE DHE
REAGIMIT NE RAST INCIDENTI ME BURIME
RADIOAKTIVE NË PIKAT DOGANORE.

UDHEZUES PER PROCEDURAT PËR LËVIZJEN FIZIKE TË MATERIALEVE RADIOAKTIVE, MALLRAVE DHE REAGIMIT NE RAST INCIDENTI ME BURIME RADIOAKTIVE NË PIKAT DOGANORE.

Import-eksporti i materialeve radioaktive është një pjesë shumë e rëndësishme e biznesit që lidhet me aplikime të ndryshme në mjekësi, industri si dhe kërkime shkencore. Megjithë lehtësirat që duhen krijuar për lëvizjen e këtyre lloj mallrave, përsëri kjo levizje duhet rregulluar me qëllim sigurinë dhe sigurimin e këtyre lloj materialeve.

Udhezues per procedurat për lëvizjen fizike të materialeve radioaktive në pikat doganore

Import-ekporti i materialeve radioaktive në Republikën e Shqipërisë rregullohet nëpërmjet ligjit bazë, Nr. 8025, datë 09.11.1995 “Për mbrojtjen nga rrezatimet jonizuese” i ndryshuar, Udhëzimit për “Import- eksportin dhe tranzitin e burimeve radioaktive të kategorive 1 dhe 2 në Republikën e Shqipërisë”, Nr 134, dt. 12.4.2011, miratur nga Komisioni i Mbrojtjes nga Rrezatimet dhe VKM Nr. 158, datë 13.02.2008 “Mbi import-eksportin e burimeve të rrezatimit jonizues në RSH”, si dhe rregulloreve përkatëse të tjera që lidhen me import-eksportin e sigurtë.

Në këtë kuadër lëvizja e lendeve radioaktive në pikat doganore bëhet sipas procedurave të mëposhtme:

Malli(lenda radioaktive) pranohet në Shqipëri pasi të ketë një konfirmin nga Komisioni i Mbrojtjes nga rrezatimet KMR se kjo ngarkesë ka aprovimet përkatëse në Shqipëri.

Doganat, në bashkëpunim me institucionet e tjera doganore, duhet të ngrenë një infrastrukturë të përshtatshme për zhvendosjen fizike të materialeve radioaktive, staf të trajnuar në të gjitha nivelet, të zotërojnë pajisje të përshtatshme specifike, trajnim për përdorimin e tyre si dhe servis adekuat për keto pajisje. QFBZ mbështet doganat me ekspertë për cdo rast. Në cdo pikë doganore përcaktohet një vend i vecantë, në të cilin do të ruhen në mënyrë të perkoheshme këto materiale, të ndara nga materialet e tjera të rrezikshme, si eksplozivet etj. Ky vend i vecantë miratohet nga ana e KMR-së. Pikat doganore, të cilat do të lejojnë import-eksportin me ruajtje të perkohshme të materialeve radioaktive sipas ligjit baze, duhet të pajisjen paraprakisht me license nga ana e KMR-se. Materiali radioaktiv merret me kujdes dhe zhvendoset nga mjeti transportues në zonën e caktuar ,kur është e nevojshme.

Per import- eksportin e materialeve radioaktive duhet të kontrollohet:

-Dokumentacioni , përputhja e dokumentacionit me shënimet në paketim.

-Aprovimi i import-eksportit sipas dokumentacionit bashkengjitur aprovimit.

Në zonën e caktuar vetëm për Materiale Radioaktive bëhet inspektim vizual, egzaminim fizik dhe analiza më të plota me pajisje të vecanta ,si dhe vlerësohet paketimi sipas kushteve të mëposhtme :

Për të gjitha paketimet dhe mjetet e transportit zbatohen nivelet kufi të rrezatimeve si më poshtë:

- Niveli i rrezatimit për paketimet e përjashtuara nuk duhet të kalojë $5 \mu\text{Sv/orë}$ në sipërfaqen e paketimit.
- Niveli i rrezatimit për llojet e paketimeve industriale, të llojit A, të llojit B(U) dhe B(M), nuk duhet të kalojë 2 mSv/orë në çdo pikë të sipërfaqes së jashtme të paketimit.
- Niveli i rrezatimit për paketimet e vendosura në një mjet të vetëm duhet të jetë i tillë që, në kushtet e një transporti të zakonshëm të mos kalojë 2 mSv/orë në çdo pikë të sipërfaqes së jashtme të mjetit dhe 0.1 mSv/orë në distancën 2 m nga sipërfaqja e jashtme e mjetit.

Cdo paketim, përvec paketimeve të përjashtuara, duhet të përfshihet në njërin nga kategoritë e mëposhtme, duke mbajtur parasysh nivelin e rrezatimit në sipërfaqe të paketimit, si dhe indeksin e transportit:

Indeksi i transportit të një paketi është vlera e nivelit të rrezatimit (fuqia e dozës) në mSv/orë në distancën 1 m nga sipërfaqja e jashtme e tij e shumëzuar me 100.

Kategoria e transportit	Niveli më i lartë i rrezatimit në sipërfaqen e jashtme të paketimit	Indeksi i transportit
I – E BARDHE	Deri në 0.005 mSv/h	0
II – E VERDHE	Nga 0.005 mSv/h deri 0.5 mSv/h	0 deri 1
III – E VERDHE	Nga 0.5 mSv/h deri 2 mSv/h	1 deri në 10



Matjet mbi paketim duhet të përrputhen me vlerat në tabelë. Nëse nuk përrputhen, por janë më të mëdha njoftohet QFBZ për asistencë. Në rast përrputhje ndiqet procedura për lejimin e lëvizjes së mëtejshme të burimit.

Udhëzim për kushtet e reagimit në rast dedektimi burimi radioaktiv të jashtëligjshëm në pikat doganore

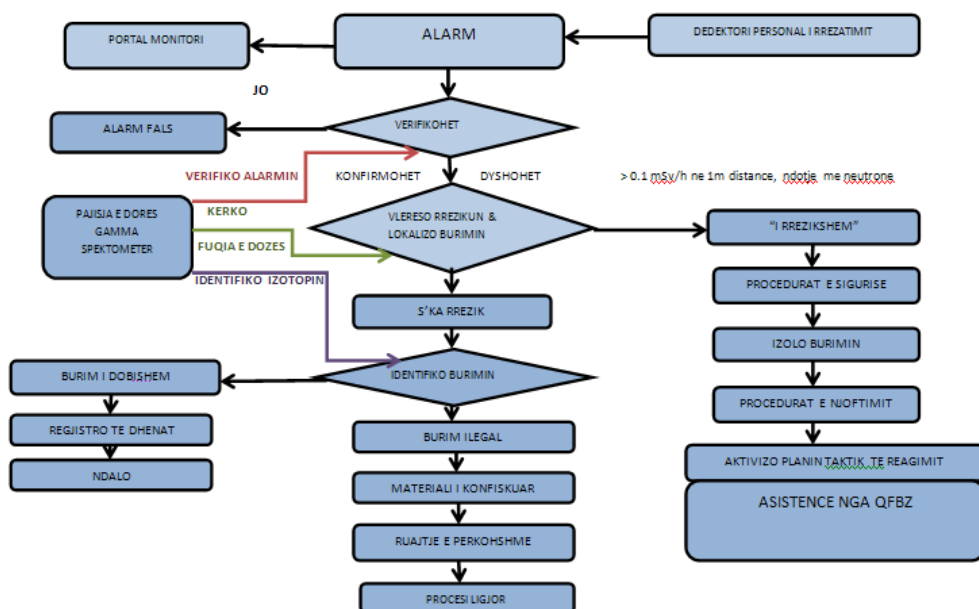
Në rast të rënies së alarmit nëpërmjet monitorit portall fiks, detektoreve personal të rrezatimit, ose kontrollit doganor ndiqen procedurat e mëposhtme:

Përfaqësuesit e doganave bëjnë verifikimin deri në zbulimin përfundimtar të burimit, gjithmonë, duke vlerësuar riskun. Në rast burimi të paligjshëm, vendoset në ruajtje të

perkoheshme ne nje ambejnt te pershtatshem, te percaktuar qe me pare dhe njoftohet KMR, QFBZ për asistencë të mëtejshme. Menyra e njoftimit behet nepermjet kanaleve te informimit sic bien dakort institucionet.

Nëse fuqia e dozës është më e madhe se 0.1 mSv/h në 1 m distancë nga siperfaqja e paketimit, ose zbulohen ndotje neutronike atëherë, burimi izolohet menjëherë dhe njoftohet KMR dhe QFBZ për asistencë të mëtejshme dhe nuk kryhen veprime nga ana e doganave për shkak të riskut të madh. Reagimi behet sipas skemes se meposhtme.

SKEMA E PERGJITHSHME E REAGIMIT NE RAST EMERGJENCE



Udhëzim mbi kontrollin e mallrave të ndryshëm nga materialet radioaktive në pikat doganore objekt i rregullores Nr. 591, datë 18/8/2011 miratuar me VKM, “Për nivelet e lejuara të përqëndrimit të radonit në ndërtesa dhe ujë, nivelet udhëzuese të radiobërthamave në materialet e ndërtimit, si dhe nivelet e lejuara të radiobërthamave në ushqime dhe produktet kozmetike”

Në zbatim të rregullores Nr. 591, datë 18/8/2011 miratuar me VKM, Neni 6 “Për nivelet e lejuara të përqëndrimit të radonit në ndërtesa dhe ujë, nivelet udhëzuese të radiobërthamave në materialet e ndërtimit, si dhe nivelet e lejuara të radiobërthamave në ushqime dhe produktet kozmetike”, vlerësimi i këtyre niveleve bëhet nga institucione të njohura nga Komisioni i Mbrojtjes nga Rrezatimi (KMR). Cdo mall objekt i rregullores se mesiperme verifikohet sipas metodikes se miratuar ne KMR. Vleresimi behet ne vendin e caktuar dhe jashte ndikimeve te tjera. Zbatohet ne perpikmeri metodika dhe procedura e kontrollit. Leshohet certifikate konformiteti sipas modelit te dorezuar ne KMR. Ne rast dyshimesh meren kampione per analiza te metejshme.

Certifikata e konformitetit leshohet per cdo mall. Ne rast dedektimi te rastesishem te burimeve radiaktive ne kontrollin rutine, menjehere informohet KMR dhe QFBZ per asistence.